

3Z

– Mustafa IŞIK · 06 Nisan 2018

3 Z formülü “her devirde işini becerebilmek” için kullanılan yöntemlerdendir. Bu formül, sosyal ve medeni olmanın “olmazsa olmaz” ilişkileridir. Üçü de çok güzel şeylerdir. Ancak eskiler derler ki: “Su-isti’mal kapısı aralı bırakılırsa, sonuna kadar açılır.” Yani iyi bir şeyi kötüye kullanma ihtimali her zaman vardır. Biz, bu yazımızda, bu konulara, biraz o “aralı bırakılan” aralıktan bakacağız.

1. Ziyaret: Atılan ilk adımdır. Biri, bir yere/mevkie geldiğinde ziyaret ederek kutlamak; kişiyi ve kişinin geldiği makamı onaylamaktır. Yeni dostlar için, bir “tanışma” vesilesidir.

İlk’ler çok değerlidir. Bu ziyaret mühim olduğu gibi hediye edilen şey de önemlidir. Şair ne demiş? “Eli boş gidilmez varılan yere”. Hediye verilecek kişinin neyi sevdiği öğrenilir. Pahalı olmasının hiç önemi yoktur. Ne kadar pahalı olursa, getirisi o kadar yüksek olacaktır. Çünkü “kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez.” Ama az gelecek yerden esirgenir.

O kişinin bildik dostları da gelip ziyaret etmişlerdir ama sadece iyi dileklerini sunmuşlardır. Gelirken, ya kendilerini alıp gelmişlerdir ya da “yarım elma gönül alma” cinsinden hediyeler. Bu fark, zamanla kendini fark ettirecektir.

Yeni ziyaretçinin O’na ilgisi, bilinçaltındaki bir menfaat beklentisinden kaynaklanmaktadır. O kişi orada olduğu sürece bu, kesintisiz, sürecektir. İş baştan halletmelidir.

Köse sakallı hocanın biri vaaz etmektedir. Kürsünün dibinde bir ihtiyar vaazını dinlemekte; gözlerinden yaşlar dökülmektedir. Bu durumu gören vaiz, aşk ve şevk içinde, konuşmasını sürdürür. Vaaz bittikten sonra, gözyaşı döken adamın yanına varır. Onu ağlatan cümlelerini öğrenmek istemektedir: “Muhterem, sizi ağlar görünce ben de duygulandım. Size gözyaşı döktüren nedir?”

- Sorma Hocam, benim bir keçim vardı; öldü. Siz konuşurken “sakalınız oynadıkça” zavallı keçim aklıma geldi. Hasretine dayanamadım...

- !?!?!.....

Kiminin keçisi olur, kiminin beklentisi ama bu put, menfaat putudur. Önünde eğilinen, uğruna S çizilen.

2. Zerafet: Nasreddin Hoca’nın “Ye kürküm, ye” hikâyesini herkes bilir. Son zamanlarda da –dış görünüş ve iç ilişkisini anlatmak için- “Kıyafetinizle ağırlanır; fikirlerinizle uğurlanırsınız” denilmektedir. Ama anlayana.

Zerafet, ikinci adımdır. Ziyaretçi şık giyimli, düğüne gider gibi giderse karşı tarafın aklına “ne kadar çok değer verildiği” fikrini getirecektir.

Bildik dostları ise her zamanki kıyafetiyle gelecek ve bu duruşları ötekilerin yanında sıradan kalacaktır.

3. Ziyafet: Bir vesileyle, yemeğe veya önemli bir mekâna davet edilen kişi, bu yeni durum karşısında “yeni bir durum” belirleyecektir. Artık, eşik atlamıştır. Sosyal, siyasi ve ekonomik. Artık, herkesin gidemediği özel yerlere davet edilmekte, herkesin yiyemediği şeyleri yiyebilmektedir.

Ama sor bakalım, niye?

İşte size yaşanmış bir hikâye: Bolu'nun Dörtdivan ilçesi ve çevresi orman köyleridir. "Ormancı", köylülerinin gözünde son derece yetkili ve etkilidir. Köyün birinde Hasan Ağa köylüleri akşam yemeğe davet eder. Ormancıyı da. Akşam yer-içer; geç vakitlere kadar sohbet ederler. Ormancı da köylüler gibi geç yatar ama sabah erkenden kalkar; ormanın yolunu tutar. Bir de bakar ki karşıdan ağaç yüklü bir kağrı gelmektedir. Yaklaşınca daha önemli bir durum ortaya çıkar: Kağrı, Hasan Ağa'nındır. Bu zor durum karşısında Ormancı seslenir: "Hasan Ağa! Hasan Ağa! (Boğazına parmak atıp kusmak için elini ağzına doğru çevirmiştir) Kusayım mı!!!!? Kusayım mı?!?!...

Ne var ki, yediği ne varsa-akşamdan sabaha- kana karışmıştır. Gırtlığına parmak atsa da artık kusamayacaktır.

Bu konularda, doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayıran ölçüler vardır. Öncelikle, "yapılan işlerin hangi niyetle yapıldığı" önemlidir. Bu husus, Allah Rasûlünün ağzından "Ameller, niyete göredir" diye ifade edilir. "Niyet okumak" kolay değildir ama atalar "Perşembe'nin gelişi Çarşamba'dan belli olur" demişlerdir. Bazı şeyler açıkça bilinmese de hissedilir.

Allah Elçisi (s.a.s.), dava arkadaşlarından birini, zekât tahsildarı olarak gönderir. Görevli, zekâtı toplar, muhtaç olanların ihtiyacını mahallinde verir; geri kalanı da merkeze getirir. O zaman idare merkezi konumunda olan Cami'ye gelir. Allah Elçisine: "Bunlar, zekât malları. Bunlar da bana verilen hediyelerdir" diyerek küçük bir miktarı gösterir. Hz. Peygamberin rengi değişir; hemen üç basamaklı minbere çıkar: "Cemaat! Sizden birini zekât memuru olarak gönderiyorum. Geliyor ve diyor ki: "Bunlar, zekât malları. Bunlar da bana verilen hediyeler" Eğer o kişiyi memur olarak göndermeseydim bu hediyeler ona verilecek miydi?

- ?!?!...

Rüşvetle hediye arasını ayıran ince, kesin ve keskin çizgi budur. O gibi durumlarda olan herkes bu soruyu kendine sormalı ve cevabını kendisine vermelidir.

Şahsi menfaate aralı bırakılan kapıları kullanmak isteyenlerin öncelikle düşündükleri "masa başındakini nasıl memnun edecekleri" meselesidir. Bu halledildikten sonra gerisi gelir.

Ama bir "gerisi" daha var ki o tarafların aklına gelir ya da gelmeyebilir. Aklına gelmese de "bunlar da bana verilen hediyeler" diyen kamu görevlisinin saflığını taşımak yeterlidir. Ne var ki öyle saf insanların böyle yerlere getirilmez.

Mesele, baştan halledilir.